

Inspiring4Biodiversity

“BIODIVERSITY IN MY GARDEN”

Publishing a series of articles – making a publication

Erasmus+

Introduction

Unfortunately, the current generation has no experience with backyard farming. Therefore, it is extremely important to regain the ancient knowledge and a more sustainable way of thinking. Nowadays, people tend to plant only grass and thuja species in their gardens, or even worse, they often cover their backyards with artificial grass or pave their gardens, as these solutions do not require too much maintenance. This latest statement is true in particular for weekend house owners who do not spend too much time in their property. Thus, they try to make their environment as maintenance-free as possible.

The number of gardeners is constantly decreasing. Young and middle-aged adults are less interested in this 'hobby'. This is a problem, which must be tackled. The aim of the tool is to provide knowledge in an easily understandable way and recommend simple and economically feasible measures to stop or even reverse the negative trends. Thereby, private gardens can serve as places for education, where the adult population and families can learn based on their own intrinsic motivation, and at the same time, private gardens can also serve as tiny little jungles of biodiversity.

According to the surveys conducted in the framework of the Inspiring for Biodiversity project, the currently used awareness raising tools are too general and the messages are not always target group specific. With the help of publishing a series of articles, we can share practical information with the target group in an easy-to-understand way. Backyards and private gardens can be ideal places for education. With the help of the articles, we can affect the emotions and feelings of local residents, as they learn in the course of establishing, observing and taking care of their own "piece of biodiversity".

In every month, the Lake Balaton Development Coordination Agency (LBDCA) publishes an article in a regional magazine, called "Balatoni Futár", in connection with the protection of environment and preservation of biodiversity. The Balatoni Futár is a monthly magazine, which gives information to the local actors (local residents, municipalities, companies, NGOs, etc.) on the latest news and developments implemented in the Lake Balaton Region. Balatoni Futár is a printed magazine, but it is also available online: <http://balatonifutar.info/>

Series of Articles – used as educational materials

The loss of biodiversity has unpredictable consequences. The destruction, degradation and fragmentation of habitats are the main cause of loss of biodiversity, while the spread of invasive species are the second most important cause. More and more people move to live in cities or in larger settlements. Many people spend the majority of their time

indoors; thereby, they do not experience the landscape-shaping effects of their activities and life-styles. Thus, they neither feel the direct consequence of those. Private gardens, backyards and balconies play important role in the protection of biodiversity. They provide habitat for pollinating insects and songbirds. In addition, they protect the extremely important organisms in the soil too. In private gardens, local residents can also produce food at very low cost and in a surprisingly effective way. More attention should be dedicated to private gardens and backyards not only because they help local residents to become self-sufficient, but they also contribute to environmental protection, adaptation to climate change, environmental consciousness (becoming conscious buyers and environmentally conscious people) and preservation of biodiversity.

The aim of the tool is to publish a series of articles in the local or regional newspapers. These newspapers are popular among local residents and weekend house owners. The articles are published on a regular basis. The timing of the articles should be in accordance to the calendar year: the articles give practical advices and describe the tasks, which has to be implemented in the given period.

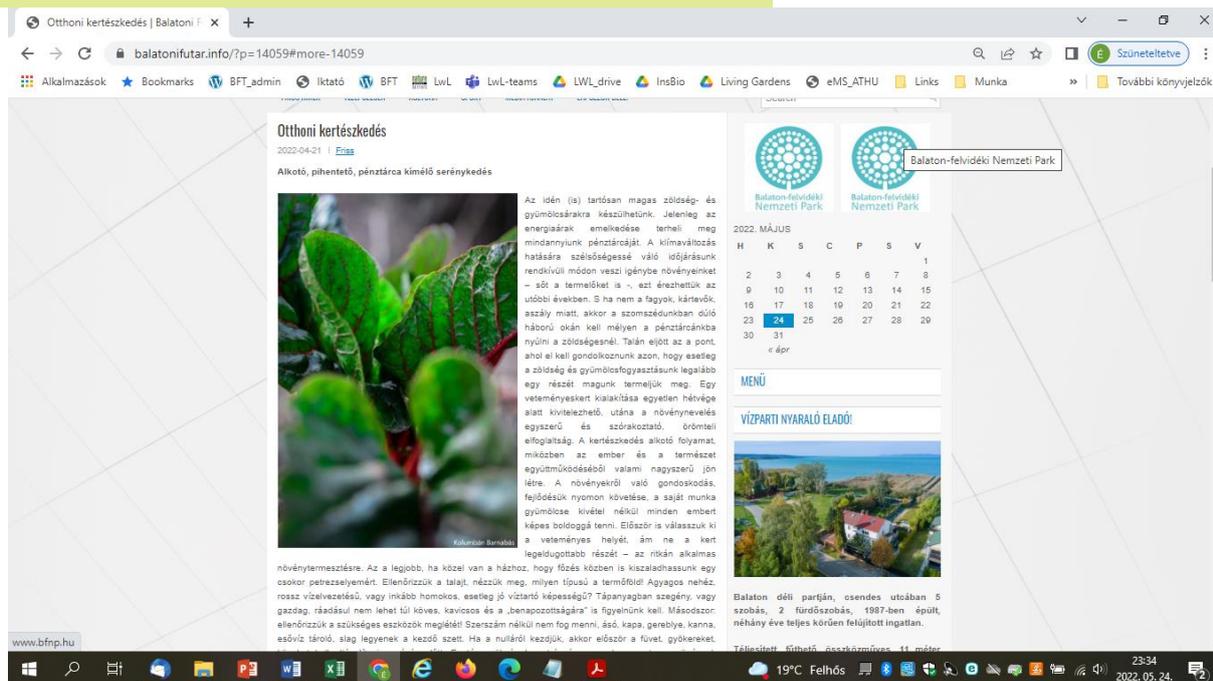
The series of articles gives help to the establishment and transformation of private gardens. The articles give suggestions on different plant combinations, taking into account various factors, e.g. size, soil types and level of sun exposure in the garden. These ideas promote the local native species, especially crops and drought-tolerant ornamental and medicinal plants. Besides giving concrete recommendations on the elaboration of gardens and plant beds, the articles also provide guidance for taking care of the plants, and they introduce the list of equipment needed. In addition, the articles provide assistance for harvesting the fruits, vegetables and herbs, and they introduce kitchen tips and tricks for their utilisation and preservation. The impact on biodiversity is an important factor in the course of elaboration of plant combinations: What animals can be attracted into the garden? How garden owners can help? (e.g. insect hotels, hedgehog passages, bird feeder, etc.)

The published articles can be collected, and we can introduce them in a separate publication, which we can also distribute to our target groups by the help of the local municipalities and local NGOs.

How to publish a series of articles on biological diversity?

Similarly to the online presentations, publishing a series of articles on biological diversity is not a complicated task, but we have to take various aspects into account. The first very important question is whether we have proper skills and background knowledge on biological diversity to write articles on the topic? If we are not competent in biodiversity and environmental protection, and/or nor have experience in writing articles, it might be easier and more fruitful, if we contact experts of the topic and invite them to write the articles, while we will do the administrative work of publishing the articles. However, if we are familiar with the topic, we can write the articles by ourselves as well. In the following, we are going to introduce you some useful tips, which can help you to effectively call the attention of local residents to environmental problems and encourage them to take actions for the protection of nature and improvement of biodiversity.

Source: <https://balatonifutar.info/?p=14059#more-14059>

Plan the topics and frequency of articles

At first, we have to plan the topics and frequency of articles in accordance to our main goal: to give detailed information and practical guidance for readers for the implementation of measures in their own households and in their own gardens.

LBDCA publishes the articles on a monthly basis, and we plan the topics of the articles in advance for a one-year period. If you aim to publish the articles more frequently (maybe on a weekly basis), you can prepare the plan for a shorter period of time as well (e.g. for 2-3 months).

As an example, here is the list of topics, about Lake Balaton Development Coordination Agency published articles in 2021:

Month	Topic
January	Environmental friendly cleaning
February	Sustainable buildings – constructions and environmental protection
March	Improving biodiversity
April	Protecting natural values when travelling
May	Soil and weeds
June	Using wood chip mulch
July	Fashion and environmental protection
August	Environmental friendly transport
September	Climate friendly lifestyle, eco-friendly eating
October	Herbs and medicinal plants
November	Autumn leaves fallen on the ground
December	Bees and honey

The articles, published by LBDCA, aims to motivate locals to protect nature and promote sustainability of their households. Therefore, the topics do not focusing only on the protection of biodiversity. Some of the articles are directly dealing with the protection of biodiversity (e.g. the article published in March talks about the plant and animal species living in the Lake Balaton region, or the article published in October calls the attention to the importance of herbs and medicinal plants). While other articles focus on topics related to the protection of nature in general. The aim is to encourage local residents to live a more sustainable lifestyle, thereby protecting their nature.

Search for background information

In order to provide readers with accurate information and applicable solutions, it is important to search and look for relevant background information. Although we might already have a lot of accumulated knowledge, but we can always find new practices, interesting techniques and some promising solutions, which we can share with our readers.

Here is a list of useful online sites, which worth to be checked for more information:

www.mme.hu
www.bnfp.hu
www.blki.hu
www.sefag.hu
www.zalaerdo.hu
www.verga.hu

Write, edit and publish the articles

If we gathered the information we need, then we can start writing the articles. It is very important to keep in mind, who will be the target group of our article. In case of the articles of LBDCA, the articles are read by the local residents in particular. Therefore, it is very important to write the articles in an easy-to-understand way. It is recommended to avoid using foreign and technical terms. Instead, let we explain the meaning by using short sentences consisting of common expressions.

As the next step, we also have to decide about where we would like to publish your articles. Online or Offline? Both options have advantages and disadvantages. For example, online articles are easy and convenient tool to reach a large number of people. With the help of social media platforms (e.g. Facebook, Instagram), we can easily share and disseminate the online contents. However, the credibility of printed articles are higher. Moreover, some of the local population (e.g. elders) might not be familiar with searching on the web and they might not read online contents at all. Fortunately, many media are available online and offline as well, so you can enjoy the benefits of both versions at the same time.

After deciding on the way of publishing our articles, we can choose the right platform/media where we can publish our article. We have to keep in mind, that each media has its own target group. Therefore, if we would like to target the local population in general, we have to publish our articles in the proper media.

If you would like to write articles about the biodiversity of the Lake Balaton region, we recommend publishing them in the following types of media:

Veszprémi Napló: printed daily regional newspaper, available online as well (<https://www.veol.hu/>)

Zalai Napló: printed daily regional newspaper, available online as well (<https://www.zaol.hu/>)

Somogy Hírlap: printed daily regional newspaper, available online as well (<https://www.sonline.hu/>)

Balaton Futár: printed monthly regional magazine, available online as well (<http://balatonifutar.info/>)

Hirbalaton: online regional news portal (<https://www.hirbalaton.hu/>)

Monitoring readers' feedback

After publishing the article (independently whether it is published offline or online), it is very important to monitor the feedbacks of the readers. Therefore, it is suggested to share our contact data at the end of the articles, to where the readers can send their questions, comments and suggestions. As a result, we will see the topics in which readers are interested, the doubts they have and the problems they face. These feedbacks help to establish closer relations with the readers (the local residents in our case) and also serve as a source of inspiration for the topics of our future articles.

Make a collection of the articles

The Agency keeps all published articles (both in paper and electronic formats). In addition, all the issues of “Balatoni Futár” are available online at the following link as well: https://balatonifutar.info/?page_id=13797

The long-term goal is to make the articles available at an online community platform, which will be described as part of the Tool 3 of this project.

In addition, if we can find appropriate funding opportunity, we will plan publish the articles in paper form as well (for example in the form of a booklet).

Conclusion

The series of articles and publications can be an effective tool to introduce the biological diversity to the local residents and the weekend house owners, and call their attention to the importance of protecting the natural values. The series of articles can serve as a guidance for local population, encouraging them for backyard farming and promoting a more sustainable way of thinking in general. If each of us take a small action to improve biodiversity at our homes, we can achieve significant results.

Higiénia - csak mértékkel

Agresszív takarítószer, szétfosló szivacsok

Amikor rendszeresen és kellő alaposággal takarítjuk otthonainkat, biztosra vehetjük, hogy környezetünk patyolat tiszta, kórokozóktól és kosztól mentes, s így meglehetősen dőlhetünk hátra. Tegyük ezt és nézzük meg, hogy lakásunk takarítása mekkora környezeti teherrel jár, és hol tudunk itt is egy kis önmérsékletet tanúsítani. A tökéletes higiénia való törekvésünk környezetre gyakorolt hatásai sokkal jelentősebbek lehetnek annál, mint képzeljük.

A takarítás során kialakult rutinjainkat mindannyian természetesnek vesszük és rendkívül nehéz rajtuk változtatni. Sok embernél pedig a takarítás már a mentális problémák, főbiák felé veszi az irányt.

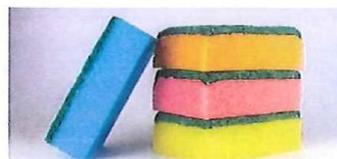
A legtisztábbnak tűnő lakás is rejt lehet meglepetéseket: szabad szemmel nem látható, de az egészségre veszélyt jelentő kórokozók formájában. Egy lakás nem feltétlenül ott a legkoszosabb, ahol szemmel láthatóan sok por, szemét és kacat gyűlt fel. A mikrobiológusok szerint a mosogatószivacson, WC ülőkéen és talán a fogkeféinken is több kórokozó telepedhet meg, mint akár a padlón, de a baktériumok vígan megélnék szinte bárhol. A baktériumok tehát mindenütt megtalálhatóak. A levegőben, a vízben és még rajtuk is. Fontos tudnunk, hogy a legtöbbjük ártalmatlan, sőt számos ezek

közül létfontosságú számunkra, és persze vannak olyanok, amelyek betegségek kiváltói is lehetnek. Ezen utóbbi csoport csökkentése a célja a higiénia. Életünk első éveiben szervezetünk megtanulja, hogyan tud védekezni a baktériumokkal, vírusokkal szemben, és megtanulja melyek a rossz és a jó baktériumok, melyek egyensúlyának fenntartása az immunrendszerünk feladata. Amennyiben az egyensúly felborul, úgy az immunrendszer még az ártalmatlan baktériumokra is túlzottan reagálhat. A higiénia a betegségek elterjedésének megelőzése miatt fontos. Különösen a kockázati csoportok esetében, mint pl. a csecsemők és az idősek, akik a még fejletlen vagy már legyengült immunrendszerük miatt is sokkal nagyobb védelmet igényelnek.

A megfelelő higiénia fontos a fertőzések elterjedésének megakadályozásában. Azonban semmiképpen sem a szennyeződésmentes életet jelenti. Nem számít, hogy otthonunk mennyire tiszta, soha nem lesz steril, mert a baktériumok szaporodásával nem tudunk lépést tartani.

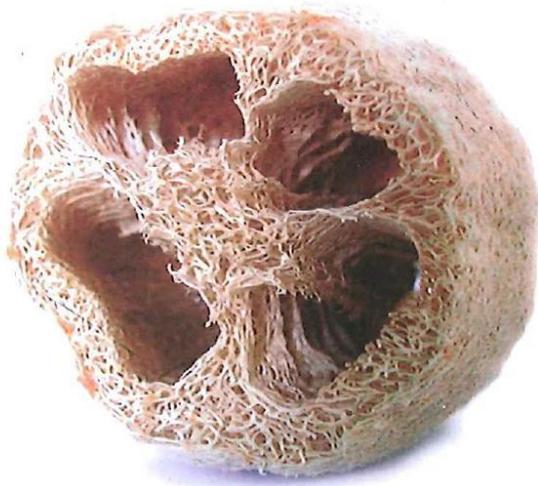
Ennek hibás megoldásaként sokan egyszerűen csak megnövelik a tisztító- és fertőtlenítő szerek használatát. Magyarul az előírt adagoláshoz képest nyakló nélkül borogatják a különböző szereket, sokszor azt véve alapul, hogy mennyire erő-

dik a használt vegyszerek illata. Ez azért valljuk be, nem túl ésszerű/szakszerű. Az eldobható tárgyak korában pedig sokkal egyszerűbb eleve eldobható kendőket használni, és a mosogató szivacsokat akár naponta! kidobni és újra cserélni. A tisztító eszközöket fertőtleníteni szükséges a használat után, az eldobás csak az elhasználódás után következze be. Ez természetesen az igénybevétel erősségtől függ, de azért lássuk be, egy háztartásban ez nem naponta történik meg. Itt ér össze a higiénia és a környezetvédelem.

A higiénia rendkívül fontos, azonban nem szabad túlzásba vinni, mert egyrészt a higiénia kényszerré válik, ami életminőségünk romlásához vezethet, másrészt hihetetlen károkat tudunk okozni a környezetnek a túlzásba vitt vegyszerekkel, fertőtlenítő szerekkel. Az agresszív tisztítószerek károsak egészségünk és környezetünk számára is. Legjobb, ha igyekszünk környezetbarát, biológiailag lebomló tisztítószereket alkalmazni. Ilyenek például az ecetsav és az alkohol. A mosogatóhelyet és tisztítóeszközöket folyamatosan tiszta állapotban kell tartani. A mosogatóhoz használt eszközöket (kefe, törölkendő, dörzsi, szivacs) rendszeres időközönként, tisztítani, fertőtleníteni, azt követően szárítani, szükség esetén a mosogatóhoz használt eszközöket cserélni kell. Nedvesen tárolni tilos.

A klasszikus sárga-zöld dörzsi szivacs és színes rokonai világszerte fillérekért kaphatóak, műanyagból készülnek, tehát nem lebomló anyagokról van szó, az újrahasznosításuk sem lehetséges, ezért élettartamuk végén hulladéklerakón végzik. Mosogató közben ezek a szivacsok a forró víz és az erőkefítés hatására szakadnak, aprózódnak és a szennyvízbe kerülnek, onnan a környezetbe, végső soron pedig az elfogyasztott ivóvízzel és ételmarokkal vissza hozzánk, de sajnos

BALATONI *Fülszám*

Aktuális

már a szervezetünkbe. Az ilyen fogyóeszköznek számító tárgyak vásárlásakor is - és leginkább ezeknél, mert a drága és tartós cikkeknek alaposabban átgondoljuk - figyelembe kell venni, hogy tartós, sokáig használható eszközt vegyünk, valamint az élettartam ezeknél is a használat szakszerűségétől nagyban függ. Nem jut eszünkbe vigyázni a mosogatószi-
vacsra, használat után fertőtleníteni és megszáritani pedig egyszerűbb, olcsóbb, higiénikusabb és környezetkímélőbb is, mint túl sok vegyszert használva mosogatni, utána a vízben áztatva várni, hogy elszaporodjon rajta mindenféle kórokozó és végül a szennyezettségére hivatkozva eldobni a szivacsot.

Környezetbarát lehetőségek a lebomló, komposztálható eszközök, mint a kenderzsinégből készült dörzsi, kókuszrost és a luffa tökéletes megoldás mosogathoz. Boltban beszerezhetőek, de például a luffatök házilagos termesztése sem igényel komoly kertészeti ismeretet. Melegigényes, kúszó növény, Ázsiában és Afrikában őshonos, virágai sárgák, termése hengeres, bordás és zöld. A magok mezőgazdasági boltokban beszerezhetőek. Fiatal korában, zsegen ehető, azonban mire megérik és besárgul, a rostok képző-

dése miatt a belseje szivacszerűvé válik. Ekkor kell a termést felkasztva kiszárítani, majd a héját lehúzza méretre vágva használatba venni. A felülete viszonylag durva és érdes, használat előtt megnedvesítve megpuhulnak a rostszálak, de annak érdekében, hogy minél tovább használható legyen, elképzelhető, hogy mosogatási technikát kell váltani. Ez igaz a többi természetes anyagú mosogatóeszköze is. Nem szabad folyó vízben mosogatni vele, illetve mosogató vízben áztatni, mert nem fog megfelelően habozni, hiszen a laza lukacsos szerkezetből könnyedén kimosódik a mosogatóeszköz. Mosogatás után tárold felkasztva olyan helyen, ahol könnyedén ki tud száradni.

A lényeg, hogy ne használjuk a vegyszereket, fertőtlenítő szereket lépten-nyomon, próbáljunk ésszerűen, higgadtan és kis önmérsékletet tanúsítva dönteni a felhasználásukról és a szükséges takarítóeszközökről is. Ne felejtsük el, hogy a reklámok nem az igazat, hanem az eladás növeléséhez szükségeset közvetítik felénk. Gondolkozzunk és tájékozódjunk, hiszen sok lehetőség áll előttünk. Rendelkezésre állnak környezetbarát tisztító és mosogatószerek, olyanok is, melyeket házilag is elkészíthetünk. Lehet csökken-

teni a mosogatószivacsok felhasználását rendszeres fertőtlenítéssel (mikróban 2 perc, szódbikarbónás áztatás, teafaolaj, stb.), lecserélhetjük lebomló eszközökre (természetes anyagú kefe, luffa, kókuszrost stb.) és akinek lehetősége van rá, akár természetit is a luffát. Válasszuk a számunkra vállalható, de ne terheljük a környezetünket naponta, hetente kukába kerülő mosogatószivacsokkal a rossz higiéniai gyakorlatok miatt.

A megjelenést támogatta az Innovációs és Technológiai Minisztérium és a Balaton Fejlesztési Tanács.

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

BALATON
FEJLESZTÉSI TANÁCS

Otthonunk tervezése a fenntarthatóság jegyében

Fenntarthatóság. Ez a fogalom már mindenhová beszivárgott, de néha igen nehéz pontosan meghatározni, hogy mit is jelent. A fenntarthatóság egy mindent átfogó, komplex témakör, olyan fejlődési folyamat, illetve szervezési elv, amely „kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövő generációkét, hogy kielégítsék a saját szükségleteiket”. Az emberek életük legalább 80%-át négy fal között, lakó- vagy középületekben, zárt munkahelyen töltik el, és nem mindegy, hogy milyen körülmények között. Az aktuális támogatásoknak köszönhetően sokan vágnak bele kisebb-nagyobb felújításba, illetve új ház építésébe is. Az építés hatalmas anyag- és energia felhasználással jár, így ennek minimalizálása lehet a valaha tett legfenntartóbb lépésünk is - ha jól csináljuk.

A fenntartható ház, fenntartható építészet nem új fogalom, nézzük most meg, hogy pontosan mit is jelent! Nagyon leegyszerűsítve akkor fenntartható egy ház, ha minden szempontból ez jellemző rá. A természetben zajló körforgáshoz hasonlóan a körfolyamatok igazak az épületekre is, hiszen egy épületnek is van születése, élettartama, majd végül a lebontásával az anyagai visszaforgognak a természetbe, illetve újra hasznosulnak. A fenntartható építés megvalósításához ezért az épület teljes életciklusát figyelembe kell venni. Az életciklus hossza ugyan épülettípusától függően változó, családi házak esetén 80-100 évre tehető. A fenntartható ház ismérve, hogy az épület életciklusát alkotó körfolyamat a környezet egyensúlyát ne borítsa föl, azon belül valósuljon meg, ökolábnyma és mérete is kicsi, építésénél kevés hulladék és káros anyag keletkezik, anyagának köszönhetően tartós, fenntartása pedig energia- és költséghatékony, életciklusa végén pedig a lehető legnagyobb mértékben újrahasznosítható.

Ha ezen elvek mentén képzeljük el leendő otthonunkat, akkor azt nem a tervezésnél, hanem a telek kiválasztásánál kell kezdeni. Egyáltalán nem mindegy ugyanis, hogy egy fenntartható házat hova teszünk, mekkora lesz, merre tájoljuk, hogyan helyezzük el benne az egyes helyiségeket. Kiható a fenntartási költségekre az is, hogy hol és milyen nyílások vannak rajta, készül-e külső árnyékoló, vagy sem. Alaptétel, hogy minél kisebb egy ház, annál kisebb lesz a bekerülési és fenntartási költsége. Ehhez rengeteg önismeretre van szükség. Át kell gondolnunk, hogy mire van, illetve lesz szükségünk a jövőben. Ne aktuális élethelyzethez tervezük a házat, hanem mérjük föl a jövőbeni lehetőségeket is - amennyire lehetséges. Egy család mérete folyton változik, ahogyan vele együtt a szükséges terek, funkciók is. Hagyjunk elég időt arra, hogy el tudjuk dönteni, mire van szükségünk, találjunk ki többfunkciós, átalakítható tereket. Lépünk túl azon, hogy „majd beépítjük a tetőteret”, gondolkodjunk új utakban, funkcionálisan, minimalizálva a beépített négyzetmétereket, maximalizálva a használhatóságot, hogy végül ELNI tudjunk benne.

Az anyaghasználatnál bátran nyúljunk vissza a régi tudáshoz, használjuk az azóta modernizált régi anyagokat, vályogot, követ, fát, szénát, kendert, nádat, hiszen ősaink tudták, hogyan lehet lényegében teljesen lebomló otthon építeni helyi, természetes alapanyagokból. Ezt párosítsuk az új technológiákkal, szél-, geotermikus- és napenergiával, minőségi nyílászárókkal, víz- és energiatakarékos berendezésekkel. Használjuk fel az esővizet, ültessünk fákat, cserjéket az esővíz helyben tartására és használjuk ki a természetes növényzet mikroklímát szabályozó tulajdonságát.

A telek megválasztása, az épület tájolása az építőanyagok és építési mód kiválasztása, az energiatermelés, tájrendezés, hulladékhasznosítás mind eldöntendő kérdés, és mindnél van lehetőség fenntartható döntésre. A tervezés és építés minden szintjén figyelembe lehet, és kell is venni a fenntarthatósági szempontokat. Szervesen illeszkedjen környezetébe, belső és külső tér anyaghasználata és terve-

zése is legyen funkcionális és átgondolt. Kerüljük a műanyagot, a mérgező festékeket, használjunk természetes anyagokat a belső és külső felületeken, rendezzük be fenntartható bútorokkal, és alakítsuk otthonunkat fenntartható élettérre. Az épület környezetét természetbarát kert vegye körül, ahol gyümölcsök, zöldségek teremnek és a biodiverzitás sokszínűsége a madárfűtty változatosságában nyilvánul meg. A környezetbe való illeszkedés azt is jelenti, hogy az épület ne akadályozza semmilyen módon azt, hogy mások fenntarthatóan tudjanak élni, például ne vegye el mások elől a napfényt vagy a kilátást, ne tereljük át a szomszédba a csapadékvizet az egész udvar térkövezésével.

Végül ne felejtjük el, egy ház lehet fenntartható, energiatakarékos, természetes anyagokat felhasználó, de ha a lakói nem azok, akkor mit sem ér az egész. Mi, a házakban élő emberek döntünk kicsi és nagy dolgokról is, amivel bolygónk jövőjét határozzuk meg. Döntsünk jól!

A megjelenést támogatta az Innovációs és Technológiai Minisztérium és a Balaton Fejlesztési Tanács.

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM

BALATON FEJLESZTÉSI TANÁCS

Biodiverzitás - az élővilág változatossága

Közös felelősségünk a Balaton megóvása

A biodiverzitás, magyarul biológiai sokféleség a földi élet, az élővilág változatossága. Jelenti az élőlények és együttesük minden öröklött változatosságát nemcsak az egyed feletti, de az egyed alatti szinteken is. Az egyes fajok genetikai variációkészlete a genetikai sokféleség. Nemcsak az egyedek különböznek egymástól, de ezek populációi is. A sokféleség következő szintje az ökoszisztémáké, vagyis a különféle állat- és növénytársulások, valamint az ezeket egyesítő biomok. A társulások együttese az úgynevezett társulás-komplexumok, ezeket az ökológia tanulmányozza. Az egyes társulások keletkezése, átalakulása, pusztulása a bioszféra létezésének, fejlődésének alapvető jellemzője; ez a jelenség a biodiverzitás dinamikája. A biológiai sokféleség folytonosan változik a földtörténet során, és ez a változás folyamatosan megy végbe a mai napig.

stabilitását is jelenti egyben.

A biodiverzitásra jelenleg az emberi tevékenység van a legdrámaibb hatással. Az éghajlatot érintő egyes változások visszafordíthatók szerencsés esetben, de a fajok kihalása véglegesnek tekinthető. A génbankok által tárolt tudás egyelőre még nem hozzáférhető gyakorlati szempontból, vagyis az emberiség még nem tud kihalt fajokat „visszahozni”.

Egy-egy faj eltűnésével olyan változások indulhatnak el, amelyek egész ökoszisztémák összeomlásához vezethetnek és jelen pillanatban nem tudhatjuk, hogy bolygónk és az emberiség mekkora mértékű biodiverzitás csökkenést képes elviselni egy széleskörű ökológiai összeomlás beálltáig.

A Balaton mérsékelt meleg és mérsékelt száraz, a parti és a feltöltődő részein nádasokkal és síkláppokkal keretezett sekély

változó nagyságú és változatos fajösszetételű nádasok (sásokkal, gyékényfélékkel) alakultak ki, amelyek a különböző emberi beavatkozások - például lecsapolások miatt - hol kisebb, hol nagyobb területtel bírtak. A tó nádasainak összterülete manapság nem éri el 1100 hektárt, de a nádasoknak mégis jelentős a természet- és környezetvédelmi, a tájképi és gazdasági szerepe (a szárazföld és víz határán ún. szegélytársulás alakul ki; fontos élőhely (növény, madár, hüllő, kételtű, stb.); fontos táplálkozóhely; jó „partvédő mű”: véd a hullámzástól, szélétől, elhabolás ellen; a szárazföld felől jó „biofilter”: a szárazföld felőli stresszek ellen, megközelítés ellen véd, az eutrofizálódás sebességét csökkenti, a nád gazdaságilag értékesíthető). A nádas öv átmenet a nyílt víz és a szárazföld között. Nem szabad alárendelni logikátlan érdekeknek (zavarja a kilátást, útban van, minden teletulajdonos saját stéget akar). Minden beavatkozásnak következménye van a tóban és a parti sávban, nem lehet cél a tó elmoocsarasodása, de a nádasöv megsemmisítése sem. Ezért a parti sáv használata és védelme közötti konfliktus feloldását ökológiai szemlélettel, tudományos megalapozottsággal és átgondoltan kell végezni.

A Balaton állatvilága is nagyon gazdag, a mai ismeretek szerint a tóban és közvetlen környezetében mintegy 1360 állatfaj él. Mikroszkopikus méretű állatok tömegesen fordulnak elő a vízben – állati vagy zooplanktont alkotva. Az iszapos fenék jellegzetes tagjai a különböző puhatestűek és férgek. A tó és öbleinek rovarfajai közül kiemelhető néhány védett szitakötő: a nádi acsa, a lápi acsa és az útszéli szitakötő. A Balatonban mintegy 41 halfaj ismert. A meder és a parti zóna jelentős számú kételtűnek és hüllőnek is otthont jelent. A Balaton továbbá élőhelyet és vonulási időszakban, valamint télen pihenőhelyet biztosít számos madárfaj számára, illetve az emlősök számára is fontos élőhelyet jelentenek. Ezekre az életközösségekre vonatkozóan a szakemberek szerint szintén a csökkenő egyedszám, és biodiverzitás vár.

A természetes és természetközeli élőhelyek a klímaváltozással kapcsolatban több módon is érintettek. Egyrészt jelentős szerepük van a mikroklima és a vízháztartás sza-

Kolumbán Barnabás

A biológiai sokféleség a bioszféra immunrendszere. Minél nagyobb a sokféleség, annál nagyobb az immunitás, vagyis a környezet változásaihoz való alkalmazkodásnak akkor van nagyobb esélye, ha minél nagyobb készlet áll rendelkezésre fajokból, amelyből szelektálni lehet. Rendszer szinten még igen drasztikus környezeti változások esetén is megvan annak az esélye, hogy a sokféle alkalmazkodási formából legyen túlélő. A biológiai sokféleség tehát a rendszer

tőmedence értékes növény- és állatvilággal rendelkezik, mely a sekély tavak klímaváltozással szembeni fokozott sérülékenységét hordozza magán. Az alábbi élőhelyek különböztethetők meg: nyílt víz, fenék, nádas és vízpart, éles határ azonban köztük nem vonható. A nyílt vízi életközösségekre a plankton-szervezetek a legjellemzőbbek. Egyesek aljazton, mások a nádszálak bevonatán, kövek, műtárgyak felületén élnek. A tó parti zónájában az elmúlt évezredek alatt

BALATONI Futár

Aktuális

bályozásában is, ezáltal ellensúlyozni tudják a klímaváltozás bizonyos hatásait, másrészt a változó klimatikus körülmények hatására maguk az élőhelyek átalakulnak, esetenként élehetlenné válnak a korábban jelen lévő fajok és fajták számára. A változó éghajlati feltételek következtében az ökoszisztémára jellemző rendkívül komplex kapcsolatok is megváltozhatnak. Ez azt jelenti, hogy a természetben jellemző táplálékláncokban bekövetkező változások több állat- és növényfaj populációjának életműködését is megzavarhatják, mivel a természetben összetett kölcsönhatások érvényesülnek.

A Balaton mára gyakorlatilag körbeépült, hatalmas népszeriségnek örvend hazánkban, elsősorban a nyári időszakban, ebből kifolyólag az emberi hatások okozta terhelés igen jelentős. A tó vízi és vízparti élővilágának megőrzéséhez, állapotának javításához elengedhetetlen az emberi tevékenység szabályozott keretek között tartása.

A vízparti élővilág védelem fontos része a szezonális szűnyogirtás átalakítása, egyéb alternatívák keresése. A jelenleg általánosan

alkalmazott vegyi irtás rendkívül drasztikus hatással van az ökoszisztémára, nem csupán a szűnyogok, hanem egyéb rovarok, gerincesek pusztulását is okozza, a mérgeg bekerül a táplálékláncba, súlyos károkat okozva ezzel.

Jellemző konfliktusforrás azonban az is, hogy az állandó lakosok és a turisták is teljesen szűnyogmentes környezetet várnak el, ami nem megvalósítható - különösen vízparti üdüléskor vagy horgászat közben.

A fecskék és denevérek eltűnése sem csak önmagában fontos (bár a szűnyoginváziók esetében igen), hanem azért, amit jelez - a lakókörnyezetünk elszennyeződését, fenntarthatatlan társadalmi igények és szokások kialakulását. A mesterséges denevérodúk kihelyezése, a fecskeállomány védelme, a madár-ember konfliktusok kezelése, a felelős környezethasználat (udvarokon lévő pangóvíz-megtartó helyek megszüntetése, sűrű bokros részek kialakítása az énekesmadarak számára, pókok védelme) kialakítása a lakosokban még gyerekcipőben jár.

A települési zöldfelületek fontos feladata a pontszerű élőhelyek megteremtése mellett az életközösségek összekapcsolása, ökológiai folyosóként kapcsolódásuk elősegítése. A zöld infrastruktúra ökológiai előnyeinek egyik jelentős területe a biodiverzitás, vagyis biológiai sokszínűség növelése. Fontos szerep juthat ezen zöldfelületeknek a beporzásért felelős rovarok életterének, életfeltételeinek biztosításában. Ezek a fajok ugyanis kiszorultak, egyre jobban kiszorultnak az intenzív mezőgazdasági termelést folytató vidéki területekről.

A zöldfelületek szerkezeti összetételére jellemző, hogy megtalálhatók közöttük a gondozott vagy a kialakítási igényeihez képest nem eléggé karbantartott, ezért spontán elgyomosodó, kisebb-nagyobb parkok, illetve ide sorolandók a nagyjából természetes állapotokat tükröző nyírt gyepek, de még azok a köznyelvben bozótosnak nevezett foltok is, amelyek külön gondozást nem kapnak, csupán a települések megtűrt, gyakran vizenyős területei. Ezek helyi szinten fontos élőhelyek, utolsó szigetek lehetnek. Előfordul, hogy a kiszáritás, feltöltés veszélye fenyegeti őket, mivel még nem eléggé elterjedtek a vízvisszatartást elősegítő, kialakult életfeltételeket megőrző, vagy javító, revitalizációs megoldások. További gyakori jelenség, hogy egy nagyobb területességét figyelembe véve nincsenek idő-

sebb korú fákból álló mezővédő erdősávok, vagy ligetszerű, kiemelkedő facsoportok. A régebbi városi parkokban található csak olyan, 20-25 m magasságú fák, amelyek biztonságos költő és pihenőhelyül szolgálnak az ember közelségét jól tűró madárfajok számára, amelyek fogadtatása gyakran elengedhetetlen (vetési varjú, csóka).

A biológiai sokféleség tehát az emberi élethez elengedhetetlen ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújt, tiszta ivóvíz, tiszta levegő, egészséges élelmiszer formájában. Ezeket túl a mentális és fizikai egészségünk is az ökoszisztéma szolgáltatásokra épül, hiszen sok gyógyszer alapanyagát kapjuk a természettől. A zöld növények nélkül nem lenne oxigén, a méhek beporzó tevékenysége nélkül nem lenne élelmiszer, a fák pedig képesek elnyelni a levegőben lévő szennyező anyagokat a városi területeken, árnyékot és kellemes mikroklímát biztosítani számunkra.

Sajnos azonban hazánkban is jellemzőek - az élővilág változatoságával kapcsolatosan - az egész világra jellemző tendenciák. Sok esetben a rövid távú gazdasági érdekek dominálnak a közép- és hosszú távú környezeti, társadalmi- és gazdasági érdekek felett. A biológiai sokféleség fennmaradása azonban alapvetően fontos az emberi élet feltételeinek, illetve a jólétünk biztosítása érdekében. Ezért bányunk okosan a természeti erőforrásokkal, legyünk hálásak az ökoszisztéma szolgáltatásokért és védjük lehetőségeinktől és erőnktől függően a biodiverzitás minden szintjét. Ne feledjük, rajtunk is múlik!

A megjelenést támogatta az Innovációs és Technológiai Minisztérium és a Balaton Fejlesztési Tanács.

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

BALATON
FEJLESZTÉSI TANÁCS

2021. március

5

Nádistűz volt Fonyódnál

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság hétvégi felmérése szerint 127 hektárnyi területet érintett a tűz a Nagybereken. A növényzet úgy tűnik, hogy kevésbé sérült, mivel a területre jellemző téli sás még nem hajt, egy rétis aszék pedig nagy szerencsére nem sérült meg.

A tűzoltóknak február 28-án hajnalra sikerült eloltaniuk a tüzet, ám munkájukat az erős szél nagyban megnehezítette. A tűz okát még vizsgálják.

Tóparti turizmus, pandémia, helyi szokások

Közös kincs, közös felelősség

A turizmus a Balaton térségében kulcsfontosságú kérdés, sok aspektusa van, a teljes kép átlátása szakértelmet, tapasztalatot kíván. Sokan sokféleképpen látjuk, és mindannyiunknak rengeteg pozitív és negatív tapasztalata van a balatoni turizmus kapcsán.

A Balaton és élő rendszere, a parti és a környező ökoszisztémák, és a települések állandó lakói is megkövetelnek bizonyos odafigyelést a vendégektől. Fel kell ismerünk, hogy a természeti és a társadalmi környezet is támaszt igényeket az ide érkezőkkel szemben. A tavi, parti, erdei ökoszisztéma működésének alapvetően nem része, hogy tömegek legyenek jelen, mi emberek - még az állandóan itt lakók is - vendégek vagyunk. Tehát a turizmus mértéktartó, a Balaton környezeti, ökológiai szempontjait érvényesítő, érdekegyeztetésen alapuló, hosszú távú környezeti fenntarthatóságot célzó fejlesztése a feladat. A tó és környezetének állapota, az ökoszisztéma egészsége meghatározza eltartó képességét. A természeti környezet és az ember viszonyát egyensúlyba, fenntartható fejlődési pályára állítva lehet a természet nyújtotta élményeket igénybe venni. Az elérendő cél, hogy a lakosság és a vendégek igényeinek kiszolgálása lehetőleg biodiverzitás veszteség, környezetkárosítás nélkül, klímaváltozás növelés nélkül történjen oly módon, hogy ne használja túl az ökoszisztéma szolgáltatásokat. Külföldi példákban is látszik, hogy van egy felső határ, amit ha átlép a turizmus – akár a turisták száma, akár természeti rendszerek használata terén – már meg kell állítani, illetve nem növelhető tovább a turizmusipar.

A pandémiának köszönhetően megnőtt az érdeklődés a Balaton, a természet, az erdők, a kirándulás iránt, ami igazán örvendetes dolog. Ez azt mutatja, hogy az országhatáron belül egyre többen fedezik fel a Balaton kincseit, nézik más szemmel és más szemszögből az eddig csak strandolásra, vitorlázásra használt gyönyörű tó természeti környezetében rejlő egyéb lehetőségeket. A Balatonhoz járó emberek elvárásai, igényei az elmúlt évtizedek alatt mit sem változtak. Pihen-

ni, feltöltődni szeretnének, madárcsicsergésre ébredni és a tó langyos vizében úszni. A nyaralóval rendelkezők - különösen az évtizedek óta a nyári hónapokban a helyi lakosságot erősítők - már ide tartoznak. Az újonnan betelepülőket pedig szívesen fogadják, de jogos elvárás a helyi szokásokhoz való alkalmazkodás.

A pandémia kapcsán megnövekedett azok száma, akik itt kívánják átvészelni ezt az időszakot – érthetően. A helyi ellátórendszer azonban csak a nyári hónapokra van felkészülve a megnövekedett tömegre, így ezt figyelembe véve kell szervezni az itt tartózkodást.

Aki hosszabb távra tervez, az jelezze a település önkormányzatánál ezen a szándékát az állandó lakcím megváltoztatásával.

A Balaton térségnek, csakúgy, mint minden turisták által látogatott természetes vagy művi környezetnek ugyanúgy megvannak szabályai, akárcsak a vendégségbe járásnak.

Talán a legfontosabb, hogy ne éljünk vissza a házigazda türelmével. Ne zavarjuk meg az életet, a napi rutint a jelenlétünkkel. A Balatonhoz látogató turisták az esetek egy (nagy) részében azzal a tévképzettel érkeznek ide, hogy minden és mindenki az ő igényeit hivatott kielégíteni, a szórakozását biztosítani. Fontos tudatosítani az ide érkezőkben, bármennyire is jól érzi magát a Balatonnál, nem ő van otthon, hanem az itt élők. Ez jelenti a helyi lakosságot, az üdülőtulajdonosok nagy részét, a madarakat, szűnyogokat, nádat, fákat, mindenkit.

Hogyan légy hát udvarias vendég?

Készülj fel a Balatonnál való tartózkodásra alaposan. Amennyiben szezonon kívül érkezel, a nagybevásárlást igyekezz lakóhelyeden elvégezni!

Használd a kijelölt parkolóhelyeket, kerüld a lezárt, tiltott, illetve magánterületeket!

Ne állj autóval a lakók és a települések által karbantartott zöldterületekre, a parkokba, erdőszélekre!

Kíméld a tavat, a természetet, a tele-

pülési zöldfelületeket, és azok növény- és állatvilágát!

Ügyelj a környezet tisztaságára, ne szemetelj! Élvezd a természetet, az épített környezetet, a tó szépségét - kulturáltan!

Tartsd be a helyi természetvédelmi és települési szabályokat: nem mentség, hogy nem nézel utána, nem tudsz róla!

Vedd figyelembe és tartsd be a közösségi együttélés általános és pandémiás veszélyhelyzeti szabályait!

Légy tekintettel a helyiek és az üdülőnépesség érdekeire is!

Szeresd a Balaton! A legszebb tó, amit valaha is látni fogsz, hiszen a miénk. Igen, a Tiéd is - úgy vigyázz rá!

A megjelenést támogatta az Innovációs és Technológiai Minisztérium és a Balaton Fejlesztési Tanács.

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

BALATON
FEJLESZTÉSI TANÁCS

2021. április

11

Engedjük közel a természetet!

A talaj állapotának legjobb indikátorai - a gyomnövények

A jó idővel a kertekben a kedvenc madaraink, pillangók és a szépen zöldellő fű mellett megjelennek a gyomok is. Az egyszeri kerttulajdonosban ilyenkor felmegy a pumpa és rohan kapáért vagy gyomirtóért - vérmérséklettől függően. Az azonnali totális pusztítás helyett azonban ismerkedjünk egy kicsit a gyomokkal. Annál is inkább, mert aki nagyra értékeli a természetbarát kertet, az igyekszik kerülni a vegyszerek használatát.

A gyomok tág tűrésű, gyors fejlődésű, nagy vitalitású növények, melyek jól alkalmazkodnak a környezeti viszonyokhoz, általában nagy mennyiségben jelennek meg a művelt területeken. Gyorsan túlnövik a kultúrnövényeket, árnyékukkal és a gyökereik által elszívott tápanyagokkal hátráltatják azokat a növekedésben. Tehát gyom minden olyan növény, mely az adott művelt területen nem kívánatos. Ezen a ponton kell megállnunk egy pillanatra és elgondolkodni azon, mely területeket tartunk „művelt” területnek? A szántóföldeket? Igen. A konyhakertet? Igen. Az udvart? A parkokat? A játszótérrel? Az árokpártot? Ez utóbbiaknál már nem szabad rávágunk az igent. A kis fehér virágú kamilla, sárga virágú gyermekláncfű, hosszú száron ringatózó kék virágú búzavirág és a piros pipacs, a bogáncs mind-mind hozzátartoznak a magyar táj képéhez. Ráadásul nem véletlenül nő ott, ahol megtelepedett. A gyomok ugyanis jelenlétükkel jelzik a talaj minőségét, következtethetünk annak állapotára. Így akár fontos segítségként is tekinthetnénk rájuk, hiszen sok információt kaphatunk általuk a talaj jellemzőiről, de akár arról is, hogy milyen tápanyag ellátási hibákat követünk el, vagy milyen talajápolási munkát felejtettünk ki. Bizonyos gyomnövények jelzik a meszes, mészszegény vagy savanyú talajt, amely hatalmas segítség, amikor ültetésnél ki kell választanunk a talajunkhoz leginkább

passzoló kultúr- és dísnövényeinket, hiszen azok is a számukra legmegfelelőbb talajban fognak a legszebben fejlődni.

A tömörödött és pangó vizes talajjelző növényei a mezei aszat (*Cirsium arvense*), mezei zsurló (*Equisetum arvense*), mezei menta (*Mentha arvensis*), nagy útifű (*Plantago major*), libapimpó (*Potentilla anserina*, Syn: *Argentina anserina*), martilapu (*Tussilago farfara*), kúszóbog-lárka (*Ranunculus repens*), réti legyezőfű (*Filipendula ulmaria*), moha, tarackbúza (*Elymus repens*), gyepes sédbúza (*Deschampsia cespitosa*). Az ilyen talajokat javíthatjuk komposzt és homok bedolgozásával, rendszeres ásóvillás lazítással. Soha ne ásóval dolgozzunk, mert az megzavarja a talajéletet.

Nyirkos talajt jeleznek a lórom (*Rumex*), halovány aszat (*Cirsium oleraceum*), réti kukkorta (*Cardamine pratensis*). Ahol ilyen találunk, ott érdemes komposztot és homokot bedolgozni a talajba, illetve a vízvezetést megoldani.

A száraz talajok számára a mulcsozás a legjobb segítség. Indikátornövényei a festő pipitér (*Cotaintoria*), apró golyaorr (*Geranium pusillum*), réti útifű (*Plantago media*), bürögémoorr (*Erodium cicutarium*), nyári hérics (*Adonis aestivalis*).

A savanyú talajokat a mezei menta (*Mentha arvensis*), tarlóhere (*Trifolium arvense*), pipitér (*Anthemis*), juhsóska (*Rumex acetosella*), erdei deréce (*Chamaenerion angustifolium*) jelzi. Ide sok savanyú talajt kedvelő dísnövényből válogathatunk, de algamész, kerti mésztalaj bedolgozásával a talaj pH-értékét helyreállíthatjuk.

Nitrogénben szegény talajt jeleznek a parlagi ecsetpázsit (*Alopecurus myosuroides*), piros kenderkefű (*Galeopsis ladanum*), karsú veronika (*Veronica filiformis*), varjúháj (*Sedum*), borzas bükköny (*Vicia hirsuta*), vadmuorr (*Daucus carota* subsp. *carota*). Ilyenkor juttassunk ki nitrogénben gazdag szerves trágyát.

Ha mezei menta (*Mentha arvensis*), apró zsurló (*Convolvulus arvensis*), nagy csalán (*Urtica dioica*), kicsiny gombvirág (*Galinsoga parviflora*), vézna kutyatej (*Euphorbia peplus*), szelíd csorbóka (*Sonchus oleraceus*), podagrafű (*Aegopodium podagraria*), pász-tortáska (*Capsella bursa-pastoris*), ragadós galaj (*Galium aparine*), laboda (*Atriplex*), perzsa veronika (*Veronica persica*), vérehulló fecskefű (*Chelidonium majus*), tyúkhúr (*Stellaria media*), fehér libatop (*Chenopodium album*) nő a talajon, akkor nitrogénben gazdag talajjal van dolgunk. Ez leggyakrabban akkor fordul elő, ha túl sok műtrágyát, trágyát juttatunk ki, így a sok nitrogén fogékonyabbá teszi a növényeket a kórokozókra, kártevőkre.

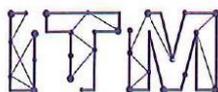
Nagyon fontos szempont a gyomnövények mellett az is, hogy jó méhlegelő, hiszen kora tavasszal élelmet biztosítanak a méheknek. Ezért ezeket a gyomokat csak azután távolítsuk el, miután más növények már virágzanak, és így vonzzák a méheket.

Könnyen beláthatjuk: a sikeres növénynevelés, természetesen elengedhetetlen feltétele, hogy kertünk adottságait ismerjük, gondoskodjunk a szükséges talajszervezetről, elegendő vízzel és természetesen a beporzókról.

A zöldéskertnek természetesen gyommentesnek kell lennie, de a kert többi részébe próbáljuk meg a természetet beengedni. Segíteni fog nekünk jól gondoskodni a hasznos növényeinkről a tudás átadásával, a beporzók életésével. Csak olvassuk értőn a természet tanítását.

A növények meghatározásához többféle ingyenesen letölthető telefonos applikáció segítségét is igénybe lehet venni, amelyek akár a lefotózott gyom képe alapján is felismerik az adott növényt.

A megjelenést támogatta az
Innovációs és Technológiai Minisztérium
és a Balaton Fejlesztési Tanács.

FELADATUNK A JÖVŐ

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

BALATON
FEJLESZTÉSI TANÁCS

Egy füst alatt...

A levegőtisztaság alakulásában kiemelt szerepe van az avar és a kert hulladék égetésének. Az avarégetés betiltása jó irány ahhoz, hogy tisztább, egészségesebb világban élhessünk. 2021. január 1-jétől a zöldhulladék égetése országosan tilos, mindössze a veszélyhelyzet idejére kaptak az önkormányzatok engedélyt a tiltás bevezetésére. Sok tévhit kering azonban a kert hulladékok kezelése kapcsán, s sok kérdés merült fel nem kevés indulatot generálva. Fával lehet fűteni, ágat meg nem lehet égetni? Akkor a bográcsosztás és a grillezést is tiltsák be? Nem lehet mindent komposztálni! A zöldhulladékot műanyagzsákba gyűjtjük és autóval szállítassuk el, hát az nem sokkal szennyezőbb az égetésnél?

Ezen kérdésekre a válasz minden esetben az, hogy égetni tilos, mert káros, a komposztálást pedig még a legkisebb kertben is meg lehet oldani. A kifogások keresése pedig senkit nem ment fel, és könnyebb sem lesz tőle az élet.

Viszont lehet egy kicsit tanulni, ha másért nem, hát hogy ne tudjanak csóbe húzni. Ilyen eset lehet, amikor az egyszerű szabálykövető kerttulajdonos úgy gondolja, hogy akkor mégis kezd valamit a metszésből származó ágakkal. Elmegy a boltba és venne egy... mit is? Ágaprítót vagy ágdarálót? A kettő nem ugyanaz, mégis sokan, gyakran még az eladó is szinonimként használja a két szót. Aztán ráncsózik valamit és kiderül, hogy nem is ilyet akartunk. Először is el kell döntenünk, hogy mit szeretnénk végeredményként látni. Ágaprítót vagy ágaprítót? Az ágapríték és a darálék között nagyon sok a különbség. Elsősorban méretben, másodsorban felhasználásában.

A kertészeti célra gyártott faapríték az igen elterjedt fenyőkéreg legkomolyabb riválisa, mivel ára töredéke az előzőnek, és felhasználása is sokoldalúbb, mert sok dísznövény egyáltalán nem kedveli a savanyú talajt, ami a fenyőkéreg alkalmazásával kialakul. A faapríték felhasználható még játszótérek ütésvédő-talajaként, dekorációs célokra, valamint fűtőanyagként.

Természetesen azt is figyelembe kell venni, hogy milyen metszési hulladék keletkezik a területünkön. Az ágdarálék egy kisebb, finomabbra aprított anyag, míg az ágapríték na-

gyobb darabokból áll, hálós zsákban tárolva szépen kiszárad. Az ágdarálék mérete miatt nem szellőzik át, így ha ezt az anyagot próbáljuk ugyanabban a hálós zsákban téli tüzelőnek kiszáritani, azt tapasztalhatjuk, hogy bepenészedik. Értelemszerűen nagyon vékony ágakból és vesszőkből jellemzően ágdarálék, valamivel nagyobb átmérőjű agacsokból, gallyakból már ágapríték is készülhet.

Az ágdarálék a komposztálóba helyezett zöld-, nyers hulladék mellé adagolva, mint barna, széntartalmú anyag biztosítja a kiegyensúlyozott komposztálódást.

Tehát, aki tűzifát akar készíteni, és rendelkezik megfelelő méretű metszési hulladékkal, gallyal, az ágaprítót kérjen, mert az megfelelő méretre vágja a fát, így az apríték könnyen kiszárad a raschel zsákban, jól szellőző, huzatos helyre téve. Ha viszont a természetbe szeretné komposztálni, mulcsként a fát visszaforgatni, akkor az ágdaráló vásárlása a jó megoldás.

Természetesen a fatüzelés is jelentős mennyiségű szennyezőanyagot juttat a levegőbe, azonban megfelelő módon kivitelezve meg sem közelíti a kert hulladék égetésével járó problémákat. Az első és legfontosabb, hogy száraz fával, faaprítékkal kell fűteni. Sőt grillezni is bográcsozni is. A nedves fa, az avar és egyéb növényi hulladék összetömörödve nehezen égő növényi anyagok, így lassan füstölögnek. Szabadtéren, tűztér hiányában a tökéletes égéshez szükséges magas hőmérséklet sem tud kialakulni, emiatt sok káros anyag kibocsátásával járó égés történik. Viszont szabadtéri sütikérezéskor, bográcsosztások alkalmával azért általában kis mennyiségű száraz fát, faszenet használunk. Ez nem összehasonlítható a nedvesen, órákig füstölő avarcupacokkal, amelyek belseje jellemzően azért rejt még némi PET palack, tornacipő és bútorlap részeket is „szabaduljunk meg egy füst alatt ettől is” felkiáltással. Hát ezért a törvény. Mert nem egészséges a füst alatt.

A megjelenést támogatta az
Innovációs és Technológiai Minisztérium
és a Balaton Fejlesztési Tanács.

FELOLATUNK A JÖVŐ

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

BALATON
FEJLESZTÉSI TANÁCS

Megrendezik az Anna-bált

Július 31-én rendezik meg Balatonfüreden a 196. Anna-bált, és az Anna Fesztivál szabadtéri rendezvényeit is megtartja a város. Lesz primásverseny, operagála, kórusok koncertje és bál operett műsor.

Az ország egyik legrégebbi társadalmi eseménye tavaly a vírus helyzet miatt elmaradt, idén azonban az aktuális rendelkezésekhez igazodva megtartják a bált.

Az eseményt július 31-én, szombaton az Anna Grand Hotel díszes termeiben, patinás udvarában a jelenlegi járványügyi szabályozásoknak megfelelően rendezik meg.

A megszokott rend szerint zajlik majd a bál bevonulás és a bál szépe választás, megrendezik az utcabált is. A Gyógy-téren ezúttal nem lesznek asztalok, így a bálra sétáló jegyek nem válthatók, csak a hagyományos, a vacsorát is tartalmazó bál belépőket lehet igényelni. A jegyárúsítás június 12-én kezdődik.

Július 26-31. között zajlanak az Anna Fesztivál eseményei. A Gyógy téren felállított nagyszínpadon Operagála lesz, ahol világhírű darabokból csendülnek fel részletek, egy nappal előbb pedig a Magyar Állami Operaház művészei adnak ugyanitt műsort. Az idén a közkedvelt Szívhalászat sem marad el és idén kilencedik alkalommal a Hagyományok Házával közösen rendezik meg a város primásversenyt is. A legjobb produkciókból és meghívott előadók műsorszámáiból gálakoncert lesz a Gyógy téren felállított nagyszínpadon.

A 196. Anna-bálon minden korábban több 18 éves bálózni vágyó balatonfüredi ifjú hölgy vesz majd részt, hiszen a város meghívta a patinás eseményre a tavaly elmaradt bálra hivatalos leányokat is.

Információ:
www.annabal.hu

Környezetszennyezés: előtérben a divatipar

A változás feltétele - részesítsük előnyben a természetes anyagokat

A divatipar az egyik legnagyobb környezetszennyező a világon. Ez az iparág felelős a termékek festéséből és elkészítéséből adódóan a szennyvíz húsza, a hulladék tíz, s a globális szén-dioxid-kibocsátás ugyancsak tíz százalékáért. Becslések szerint a szintetikus anyagok mosása során évi félmillió tonna mikro szál kerül az óceánokba, ami a környezetbe juttatott elsődleges mikro-műanyagok harmincöt százalékát teszi ki.

A mikro-műanyagok a műanyag olyan apró részei, amelyek kisebbek, mint öt milliméter. Forrásukat tekintve két fajtáját különböztetjük meg: az elsődleges és a másodlagos mikro-műanyagokat. Az elsődleges csoportba tartoznak azok, amelyek kis részecskéként közvetlenül kerülnek a környezetbe. Legfőbb forrásai a műszálas ruhák mosása, a gépjárművek gumijainak kopása és a kozmetikumokhoz szándékosan hozzáadott mikro-műanyagok, mint például az arcradírban vagy fogkrémekben a mikro-gyöngyök. Másodlagosnak minősülnek a nagyobb műanyagtrágyából származó erodálódott részecskék, például műanyagtrágyák, PET palackok vagy halászati eszközök. A mikroszálak a műszálas ruhák használata és mosása közben szakadnak ki a textilből, folyamatosan szennyezve ezzel a környezetet.

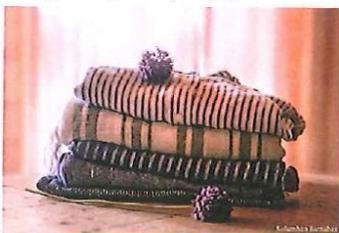
A „fastfashion” és az „ultra-fastfashion” az előállított és hulladékká váló ruhák mennyiségének jelentős növekedéséhez vezetett. Egyes becslések szerint évente már körülbelül nyolcvan milliárd ruhadarabot állítanak elő világszerte. Ez a gyorsaság a környezetünkön kívül a vásárlási szokásainkra is negatívan hat. A fenntartható divat és a megfontolt vásárlás lényege, hogy az olcsóbb, szintetikus anyagok helyett olyan ruhákat válasszunk, melyeket természetesen lebomló alapanyagokból, fair-trade körülmények között állítanak elő. Ezért a háztartásunkban és a gardróbunkban a textilek kiválasztásakor színükön és mintájukon túl az anyagokra is oda kell figyelnünk.

Az első lépés, hogy lehetőleg ne vásároljunk műszálas vagy műszállal kevert textileket. Részesítsük előnyben a természetes anyagokat. A természetes alapanyagokból készült textilek lehetnek növényi és állati eredetűek.

A legismertebb állati eredetű textil a gyapjú, amely a juhok bundájából készül. A legjobb minőségű gyapjút a merinó juhok szol-

gáltatják, emellett az Andokban élő lámaféle az alpaka, a Himalájában élő kasmírkecske és a teve is szolgált textilkészítéshez felhasználható gyapjút. Másik ismert állati eredetű textílalapanyag a selyem, amely eredetileg a selyemlepke hernyójának köszönhető. Egyéb állatok, melyek természetes szálakat biztosítanak még a vikunya, az angóryanúl és a pók (selyem) is.

A birkagyapjúból készült fonalból szőtt textilek tartósak, kissé szűrés, de meleg és lélegző, páraáteresztő viseletet biztosítanak. Könnyen színezhető, tisztításuk csak alacsony hőfokon lehetséges, mert összemennek. A selyemhernyó gubóját letekerve egyetlen hosszú selyemszál nyerhető, amelyből - szövetté szöve - selyem anyag állítható elő. Könnyű, puha tapintású, nagy szakítószilárdságú anyag, mely viszonylag jól ellenáll a vegyszereknek is. A kasmírgyapjút a kasmírkecske pehelyszőréből állítják elő, amit először kézzel válogatnak át. Különösen puha, meleg, de mégis könnyű anyag.

A legismertebb növényi eredetű textilipari alapanyag a pamut, mely a gyapot növény magjainak repítő-szálaiból készül. A gyapotból készülő pamut jól szívja a nedvességet és a szaganyagok könnyen kiöblíthetők belőle. Az így előállított szövetek gyorsan gyűrődnek, de könnyen fehéríthetők, illetve színezhetőek. Tudni kell róluk, hogy a napfény hamar károsítja őket – előny viszont, hogy közepes hőfokon tisztíthatók, szövéssel, nyomással és festéssel is mintázhatóak. Habár a pamut természetes rost, a gyapottermesztés olyan nagy mennyiségű vizet igényel (pólónként körülbelül 2700 liter), hogy megkérdőjelez-

hető a fenntartható termelése.

A kender az egyik legrégebben ismert kultúrnövény, amit a textilipartól kezdve az építőiparon át számtalan módon hasznosítanak, például a kender rostjaiból durva szövésű vászon készül. A kender szárait áztatás után speciális fűsível szétválasztották, majd az így készített fonalból szőtték a textíliát. A pamuthoz képest 60-70%-kal kevesebb vizet igényel a termesztés és feldolgozás során. A kender ruházatok különösen tartósak, antibakteriális és gombaellenes tulajdonsággal és természetes UV szűrő képességgel is rendelkeznek. A lenvászon szintén a növény szárának rostjaiból készül, szövetének felülete kissé csomós. Tulajdonságaiban hasonlít a pamuthoz, csak annál keményebb tapintású. A len nem igényel kémiai műtrágyát vagy rovarirtó szereket, és a pamuthoz képest sokkal kevesebb vízre van szüksége. A textiliparban előnyös tulajdonságai között tartják még számon, hogy könnyen fehéríthető és jól színezhető. Jellemzője még, hogy nagyon gyűrődik és az első mosáskor összemegy. Viselesekor hűvös érzetet kelt, ezért főként nyári ruhák alapanyaga. A len anyag lélegző, tartós és jó nedvszívó képessége miatt számít kedvelt választásnak. Lakástextilként, törölközők, konyharuhák alapanyagaként is népszerű.

Ruhák és egyéb textíliák vásárlásakor tehát a legelső, hogy tanúsítsunk önmérsékletet és ne dőlünk be a fastfashion csábításának. A második lépés, hogy tisztában legyünk a választási lehetőségeinkkel és döntéseink következményeivel. Válasszunk természetes, kevés vegyszert és vizet igénylő anyagokat, illetve az újrafelhasznált textíliák is alternatívái a műszálnak, pamutnak. Használjuk addig, amíg csak lehet és törekedjünk a tisztításuk során elhasznált vegyszermennyiség jelentős csökkentésére is. Apró döntésekkel nagyot léphetünk előre.

**A megjelenést támogatta az
Innovációs és Technológiai Minisztérium
és a Balaton Fejlesztési Tanács.**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

BALATON
FEJLESZTÉSI TANÁCS

Balaton közlekedés: türelmjáték, empátia, defenzív vezetés

A Balaton körüli forgalom a nyári hónapokban jelentősen megnő. Jó kis közhely, s nem is fedi teljes mértékben a valóságot! A forgalom-növekedés ugyanis nem csak a nyári időszakra jellemző: e téren folyamatos emelkedés figyelhető meg, amely a nyári hónapokban, illetve a hétvégeken még intenzívebbé válik. E tény maga után vonja a zajszennyezés növekedését és a levegő minősége is jelentősen romlik. S ha mindez nem lenne elegendő probléma, ezzel szinkronban az idegbaj is intenzív növekedést mutat.

Az emberek nagy része együttműködő, nyugodt és előrelátó sofőrnek, vagyis úgynevezett defenzív gépjárművezetőnek tartja magát. Mégis sokan és sokszor keverednek bizonytalan kimenetelű helyzetekbe, szakad el gyakran a célna.

Az első tanács az lenne, hogy legyünk türelmesek... Kicsit bővebben: a Balaton régió nem csak a pihenésről szól. Élnek itt állandó lakosok, akiknek a nyári időszak nagy része a munkáról szól, ráadásul közlekedés szempontjából neheztelt pályán. Szeretnének pontosan beérni a munkahelyükre, illetve időben hazaérni - mint mindenki más is. Aztán itt vannak a nyaralók, akik szeretnének pihenni, vagy ha úton vannak, hát gyorsan megérkezni - gyorsan hazaérni. Sok ember sok-sok tempóval, s ráadásul meleg is van! Ilyenkor a KRESZ szabályai sem annyira kőbe vésettek egyesek számára. Sokan sokféleképpen tekintenek el bizonyos szabályok betartásától, amivel veszélyes helyzeteket, balesetet okoznak, még inkább növelve a feszültséget. Gondoljunk másokra, feltételezzük bátran, hogy nem mindenki béna, csiga, mazsola. Lehet, hogy csak bizonytalan, eltévedt, vagy éppen helyi és jól ismeri az úton lévő kátyúkat...

Fontos hát az odafigyelés egymásra és sok minden egyébre is. Például minden esetben készülj fel a váratlan fékezésre. A nagy tömegben könnyen kialakulhatnak autós, kerékpáros konvojok, a mezőgazdasági munkálatok

és az aratás megkezdésekor traktorok is gyakrabban közlekednek, ne előzz meg egyszerre több autót. Nem láthatod előre, hogy mi történik két-három autóval előtted. Hagyj kellő követési távolságot, ne menj rá az előtted lévő autóra. Ha motorost látsz közeledni a sávok között, húzdj kicsit jobbra, hogy elférjen melletted.

Allítsd be rendesen a navigációt még indulás előtt, ne vezetés közben nyomkodd a telefont, mert újra kell tervezni az utat. Inkább állj félre az út szélén, ha mégis szükség van új célpont beállítására. Fontos az is, hogy a telefont a szélvédőn vagy a műszerfalon rögzítsd, így nem kell oldalra, lefelé nézned vezetés közben.

A nagy meleg, a tűző napsütés és a korai indulás ilyenkor sokkal megterhelőbb, tarts többször is pihenőt, igyál elég folyadékot, a dehidratáltság is jelentősen csökkenti a reakcióidőt! A csökkenő koncentrációképesség miatt gyorsan megtörténhet a baj. Fokozottan figyelj a gyalogosokra és a kerékpárosokra. A nyaralás alatt sok ember sétálgat kisebb-nagyobb csoportokban, a parti településeken éjjel-nappal zajlik az élet. A vasútállomások és buszmegállók környékén fokozott figyelem szükséges. Sok esetben járda vagy kerékpárút hiányában a főútra kényszerülnek a gyalogosok, kerékpárosok. Mindig a megfelelő oldaltávolság megtartásával előzz. Számítsd bele, hogy pont az előzés pillanatában akar a biciklis egy kátyút kikerülni, vagy lép ki egy gyerek a csoportból. Arra is fel kell készülnie minden autósnak, hogy a bérelhető kisautók és lábbal hajtható és elektromos „mindenfélék” vezetői nem biztos, hogy a közlekedés szabályainak megfelelően járnak el – habár úgy kel-

Ha olyan szerencséd van, hogy találtál parkolóhelyet, állj be pontosan! Még egy tíz centis átnyúlás is sokat számíthat, így korrigálj, ha szükséges! Soha ne állj kocsibeállóra, kapu elé, járdára félig vagy egészen rálógva „jóvanazúgy”. Ne bömböltesd a zenét! Rettenetesen zavaró, ráadásul elvonja a figyelmet a vezetéstől.

És amitől minden autós összes haja szála égnek áll: az előzhetetlen kisvontatok. Hosszúak, lassúak és nagyon sok balaton településen megtalálhatók. Legyünk türelmesek és csak akkor kezdjük előzésbe, ha tényleg belátható útszakaszon járunk és van elég időnk és helyünk az előzéshez.

A forgalomnak megvan a maga ritmusa, amely legtöbbször igazodik a megengedett sebességhatárhoz, de körülményektől függően akár túl is lehet, vagy kicsit lassabb is lehet. A nyaralók bizonytalanabbul közlekedhetnek ismeretlen helyen, így a megszokott menetidővel számoló helyi lakosok türelmetlenebbek. Igyekezzünk empátikus és udvarias hozzáállással igazodni a többi autós tempójához, hagyva időt és teret is a forgalmi helyzetek megoldásához.

A legutolsó tanács pedig: hagyd otthon - vagy az apartmanház parkolójában - az autót! Ne bolyongj összevissza parkolóhelyet keresve, eltévedve, az idegbaj határán. Ha már csak 200 méter: sétálj, ha picit több: válts kerékpárra, robogóra, tömegközlekedésre! Hajrá!

A megjelenést támogatta az
Innovációs és Technológiai Minisztérium
és a Balaton Fejlesztési Tanács.

FELADATUNK A JÖVŐ

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

BALATON
FEJLESZTÉSI TANÁCS

Klímaparát életmód, fenntartható étrend, műanyagmentes étkezés

A fenntartható táplálkozás fontos beavatkozási pont az éghajlati és ökológiai válság kezelését illetően, mely mellett természetesen a fenntartható mezőgazdaságra és a körkörös gazdaságra történő áttérés is elengedhetetlen a megoldáshoz.

A klímaváltozás és az ökológiai válság összetett problémáira nincsenek azonnal ható csodaszerek, életünk minden területén változtatnunk kell eddigi szokásainkon. Ezek a kis lépések összeadódva azonban sokat számítanak a nagy közösen, hiszen mindannyiunk felelőssége és mindenkitől elvárható, hogy megtegye, amit tud. A táplálkozás, a mezőgazdasági földhasználat, a talaj-kizsákmányolás, a biodiverzitás-csökkenésre adott lehetséges válaszok között a szigorú növényalapú étrend jelentheti a megoldást, ám számosan soha nem mondanának le a mindennapos húsfogyasztásról. Ezek a végletes gondolkodásban összegződő indulatok pedig inkább hátráltatják a cselekvésre irányuló hajlamot, miközben jelenlegi táplálkozási szokásaink fokozzák környezeti-éghajlati problémáinkat.

Egy étrend csak akkor tekinthető jónak, ha hosszú távon képesek vagyunk a mindennapokban követni. Az emberiség fenntartható és egészséges ételmiszerrel való ellátása természetesen sokkal nagyobb kihívás, mint egy étrendváltás, de a mindennapi életünkben kezdeti lépésekkel.

Mindannyiunk identitásának része az általunk kedvelt élelmiszerekhez és hozzájuk kapcsolódó kulturális szokásokhoz való viszonyunk. Ez a mentális kötődés természetesen érthető, de nagyban megnehezíti a hagyományos, megszokott, érzelmi töltéssel rendelkező szokásaink átprogramozását. Így hiába értjük meg az eszünkkel, hogy a nyugati társadalmakban a hulladék legnagyobb hányada a háztartási pazarlás nyomán keletkezik, érzelmi kötődésünk miatt nehezen tudjuk például az ünnepeink süti és rántott hús és töltött káposzta hegyeit csökkenteni.

Alapvető probléma az is, hogy az emberek többsége nagyon kevés tudással rendelkezik az elfogyasztott táplálékról, személyre szabott szakértői segítséget pedig kevesen engedhetnek meg maguknak.

Általánosságokat tudni csak mondani, miszerint használjunk helyi és idényjellegű

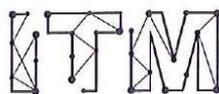
alapanyagokat, lehetőleg kevés, de jó minőségű húst, és a táplálékunk alapját a növényi eredetű alapanyagokból állítsuk össze. Ezt természetesen minden embernek általános fizikai, egészségügyi állapota, aktivitása szerint kellene alkalmaznia. A mindennapok azonban kevés időt engednek napi étkezésünk ennyire tudományos megközelítéséhez.

Elérkezett a szeptember, előkerültek az iskolatáskák, megvolt az első tanítási nap. Újra előkerült a tízórai, uzsonna és a munkahelyi ebéd kérdése. Lehetőleg legyen egészséges, tápláló, finom, bírja az utazást és a táskában zötyögést, ne legyen romlandó, és nem utolsósorban legyen klímabarát is. Szerepeljenek benne sokszor helyi alapanyagok, idényzöldségek és gyümölcsök, házi készítésű rágsálnivalók, de semmiképpen se érezzük rosszul magunkat, ha néha csak egy bolti kakaós csigára volt időnk.

Mi kerülhet az uzsonnás dobozba:

- megtisztított, darabolt idényzöldség (sárgarépa, karalábé, zeller, paradicsom, paprika)
- megtisztított, darabolt idénygyümölcs (alma, körte, szilva, stb.)
- sült sütőtök
- különböző magvak, diákcsemege (mogyoró, dió, tökmag)
- házi müzliszelet
- almachips
- teljes kiőrlésű pékáruk, tortilla lapok szendvicsalapként
- sült csirkemell/sonka/főtt tojás/mozzarella/házi májkrém szendvicsbe
- szendvicskrémek (tojáskrém, sajtkrém, sült paprika krém, padlizsánkrém, túrókrém, humusz)

FELADATUNK A JÖVŐ

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM

BALATON FEJLESZTÉSI TANÁCS

- pizzás/pestós csiga
- sós és édes muffinok (csokis, mákos, sütőtökös, brokkolis, sajtos, stb.)
- zabkekszek (mazsolás, csokis)
- házi tejberizs/tejbegríz/zabkása, gyümölcscsel
- bulgur/kuszkusz/köles saláta zöldségekkel, tonhallal, fetasajttal.

Ha már elkészült a tízórai és ebéd, akkor azt is érdemes átgondolni, mibe csomagoljuk. Egyrészt egyszerre kell védeni az élelmiszert és az iskolai kellékeket, másrészt bele is kell férnie a táskába.

Igyekezzünk előtérbe helyezni a környezetbarát megoldásokat az egyszer használatos csomagolás helyett. Szakítsunk a frissen tartó fóliával, a nejlón uzsonnás tasakokkal és az alufóliával. Természetesen ha valakinek már van műanyag uzsonnás doboza, akkor nyugodtan használja azt, hiszen nem azzal leszünk környezettudatosok, hogy kidobáljuk a meglévő, használható holmikat és újakat veszünk helyettük. Ne váltsunk csak azért, mert a legújabb trendi színekben pompázik, vagy valami népszerű rajzfilmfigura van rajta. Használjunk üvegedényeket, fémdobozt, lemosható réteggel ellátott textilszalvétát, méhviaszos kendőt. Igyekezzünk annyit csomagolni, amennyit el is tud fogyasztani a gyermek: az sem jó, ha hazahozza vagy kidobja.

Mindig vigyünk magunkkal kulacsot. Magunknak és a gyerekeknek is nyugodtan csomagoljunk csapvizet, hiszen ez a legegészségesebb választás.

A kulacs legyen üvegből vagy fémből – ez esetben is kerüljük a műanyagot. Legyen mosogatógépben elmosható, ne folyjon és ne legyenek olyan apró részei, melyeket nem lehet rendesen tisztítani, mert bepenészedhetnek.

Ha ezeket a tanácsokat megfogadjuk, már igen tettünk valamit.

A megjelenést támogatta az Innovációs és Technológiai Minisztérium és a Balaton Fejlesztési Tanács.

Itt van az ősz, itt van újra

Megelőzés, gyógyítás: teára fel!

A gyógynövények gyűjtésének, termesztésének több évszázadra visszanyúló múltja van Magyarországon. Az egészségtudatos életmód terjedésével a gyógynövények ismét nagy figyelmet kapnak. Ha a Balaton környékén nézünk szét, a tihanyi Levendula Fesztivál és a zánkai Gyógynövény-völgy Látogató- és Oktatóközpont termékei mind magas minőségű gyógynövényekből készülnek, és a Balaton-felvidéki Nemzeti Park védjegyes produktumai között is találunk érdekességeket. Ilyen például a gyógynövényágyon érlelt méz, de gyógynövényzappanok is találhatóak a kínálatban.

A gyógynövénygyűjtés és a gyógynövénytermesztés fontos mezőgazdasági ágazat Magyarországon, hiszen a termőhelyi adottságaink, a feldolgozás hagyományai és a gyógynövényeink beltartalmi értékei is kiválóak. A gyógynövényeket az élelmiszer-, a gyógyszer-, a kozmetikai- és a vegyipar is felhasználja. Nagy területen folyik a mustár, a mák, a konyhakömény, az édeskömény, a koriander, a máriatövis, a kamilla, az orbáncfű és a citromfű termesztése, ám az utóbbi évek legnépszerűbb gyógynövénye, a levendula is jól teljesít.

Az emberek is egyre egészségtudatosabbak, a gyógyszerkészítményeket is szívesen cserélik gyógynövényekre enyhébb megbetegedések esetén - ezért a kereslet is folyamatosan nő. A gyógynövények forgalomba hozatala esetében a biztonság és a hatóanyag tartalom megléte a legfontosabb. Biztosak lehetünk tehát abban, hogy a boltokban elérhető teák, tinktúrák hatásosak és biztonságosak is - természetesen a használatra vonatkozó javaslatot betartva.

Sokszor ugyanazt a növényt fűszerként és gyógynövényként is fel tudjuk használni. Ilyen például a kakukkfű, a rozsmaring, a majoranna is. A kakukkfű torokfájásra, megfázásra és felső légúti betegségekre használható, de a sült hússok, vad- és gombaételek is igen nagy barátságban vannak vele.

A gyógynövények gyűjtése és termesztése külön szakértelmet kíván ugyan, de azért mi is megpróbálkozhatunk vele. Gyógynövényeket termesztethetünk kertben, udvaron vagy balkonon is. Rendkívül szépen kiegészíthetik a dísnövényeket, ráadásul remek élőhelyet és táplálékforrást biztosítanak sok hasznos rovar számára. A gyógynövények házi termesztéséhez a parasztkertek hagyománya adhat útmutatót, melynek számos vonása ma is megtalálható a Balaton környékén. A kertet

szegélyezhetik alacsony növésű, illetve helyenként magasabb virágos növények, melyek között gyógynövényeket is alkalmazhatunk. Természetesen kizárólag gyógynövényekből álló ágyásokat is létre lehet hozni a kolostorok gyógynövényes ágyásainak mintájára. Válasszunk ízlés, a rendelkezésre álló terület nagysága, valamint a talaj- és fényviszonyok szerint. Alacsonyabb és magasabb növésű kerti díszként is használható fűszer- és gyógynövények közül választhatunk: kakukkfű (Thymus sp.), körömvirág (Calendula officinalis), izsóp (Hyposus officinalis), levendula (Lavandula angustifolia), rozsmaring (Rosmarinus officinalis), kamilla (Matricaria chamomilla), orvosi zsálya (Salvia officinalis), kakukkfű fajok (Thymus serpyllum, T. sp.), bazsalikom (Ocimum basilicum), szurokfű (Origanum vulgare),

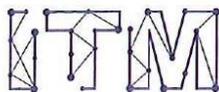
borsmenta (Mentha x piperita), citromfű (Melissa officinalis).

Az egészségünknek és a biodiverzitásnak is hasznos, ha a kertben sok gyógynövényt termesztünk. Mindig figyeljünk azonban azokra a növényekre, melyek hivatlanul érkeznek a kertbe. Ilyen lehet a kanadai aranyvessző (Solidago canadensis), mely kiváló vízhajtó hatású, de invazív faj. Könyörtelenül húzzuk ki! Akár egyetlen példány invazív növény is rengeteg magot szórhat el, így a legbiztosabb módszer, ha be sem engedjük a kertbe! Telepíteni pedig meg se próbáljuk – biztos a siker ugyan, de nagy árat fizetünk érte!

A betakarítást mindig végezzük szakszerűen, nézzünk utána, melyik növénynek melyik részét kell begyűjteni és mikor van ennek az optimális ideje. A hatóanyagot tartalmazó rész lehet a növény bármely része; gyökér, levél, szár, virág, termés, kéreg. A legjobb gyógyhatást a frissen szedett gyógynövényekkel érhetjük el, de ügyelni kell arra, hogy a növényeket a megfelelő időben, helyen és módon gyűjtjük és szárítsuk. A gyökereket kora tavasszal vagy ősszel, a leveleket virágzás előtt és alatt, a termést a teljes érés idején, a virágokat a virágzás kezdetekor gyűjtjük.

A szárítást végezzük száraz, árnyékos, szellős helyen, csokorba kötve, és szárítás előtt ne mossuk meg a növényt! Csak teljesen száraz növényeket tegyünk el télire. A felhasználáshoz pedig kérjük szakember segítségét, ha nem vagyunk biztosak a dolgunkban. A felhasználás szerint többféle módot is megkülönböztetünk, ami a gyógynövénytől, illetve a hatóanyagtól függően lehet főzet, áztatmány, forrázat és tinktúra, de különböző kenőcsök és olajok is. Készítsünk hát egy csésze kamillateát és kortyolgassuk el.

A megjelenést támogatta az
Innovációs és Technológiai Minisztérium
és a Balaton Fejlesztési Tanács.

FELADATUNK A JÖVŐ

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

BALATON
FEJLESZTÉSI TANÁCS

Őszi színek, őszi feladatok - szépség és haszon

Az őszi a legszebb színekben pompázó évszakunk, a lomb- és különösen az őszi lomb-igazán szemet gyönyörködtető látvány. A kerttulajdonosoknak azonban okoz némi fejtörést, ugyanis 2021. január 1-jétől tilos az avar és a kerti hulladék égetése. A törvénymódosítás célja a levegő minőségének javítása, ezáltal a lakosság egészségének védelme. Sokan nem értik, hogy mi a baj az avarégetéssel, pedig rengeteg káros anyag kerül így a levegőbe. Az avar és kerti hulladékok égetése során szén-monoxid, PM10-es mikrorészecskék, szénhidrogének, nitrogénoxidok, fenol-származékok és még sok más káros anyag keletkezik. Az égetés tiltása tehát megalapozott és az egészségünk érdekében szükséges lépés volt.

Kolumbán Barnabás

A lehullott avarral azonban valamit kezdeni kell. Próbáljunk alapanyagként tekinteni rá, és nézzük meg, mire is jó a lehullott őszi lomb.

A földre hullott levelek tehát nem sorolhatóak a hulladék vagy szemét kategóriába. A természet körforgásából nem vehetjük ki az avar büntetlenül, csak

azért, mert a szepérzékünket bántja. A természetes bomlás és komposztálódás során gazdagodik a talaj, tápanyagokkal dúsul, szerkezete átalakul, lazábbá válik. Ha nem akarjuk a keletkezés helyén hagyni, a legegyszerűbb, ha az őszi fűnyírásakor a gyepen hagyott avarat a fűnyíró gép kosarába gyűjtjük. Átaprítva és összekeverve a fűnyesedékekkel egy laza szerkezetű nyers szerves anyagot kapunk, amit szétteríthetünk kedves növényeink örömére.

Ha összegereblyezzük, kitűnően lehet vele téli védelmet készíteni a fagyérzékeny növények számára. A lehullott levelek egy részével tehát érdemes az élőlé vagy fagyérzékeny növényeinket és a cserjék alatti területeket betakarni.

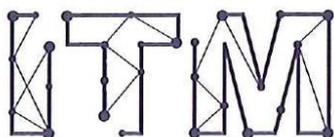
Egyrészt védelmet nyújt a téli fagyokkal szemben, másrészt, mert értékes tápanyagokat tartalmazó komposzt válik majd belőle. Ezen felül az avarhalom a sünök és más apró élőlények menedékeként is szolgálhat, amelyek ezt a talaj fellazításával és a kártevő rovarok, csigák elfogyasztásával fogják meghálálni.

Ha tartunk baromfit, a száraz avar megfelelő alomanyag tyúkok, libák, kacsák számára. Akár az ólba, akár a kifutó földes udvarukra terítve. Az állatok ürülékével összekeveredve szintén kiváló minőségű komposzt, vagy takaróanyag képződik, kitűnően javítható vele a veteményes vagy a virágágyás talaja, de akár a cserepes virágok földjéhez is adagolhatjuk.

Nagyszerű talajtakaró anyag még a diófa levele is, amely tartalmaz csírázást és növekedést gátló anyagot, ezért például ha a kerti ösvény vagy közlekedő út gyomosodását is szeretnénk megszüntetni, optimális takaró. Ha mulcsként használjuk az avar, megtartja a talajban a nedvességet, hűvösen tartja azt, és megfékezi a gyommagvak többségének csírázását is. Arra viszont érdemes odafigyelni, hogy a beteg lomb felhasználásakor inkább a komposztálást válasszuk. Helyes komposztálás során a károsítók jelentős része elpusztul a lebomlás során képződött hő hatására.

És mire ne használjuk az avarat? Például kukák kitömésére, mert annál sokkal értékesebb. Tűzelésre sem, mert tiltják a jogszabályok. Árokpartok, útszélek és egyéb közterületek dekorálására sem, mert az is tilos. Ha pedig már a közterületeknél tartunk, akkor viszont fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a telkünk, házunk előtti járdákat rendszeresen meg kell tisztítani a levelektől. Az esős, őszi időben az avar baleset- és csúszásveszélyes. Ez minden esetben a ház- és telektulajdonos dolga, függetlenül attól, hogy a levél melyik fáról esett le.

A megjelenést támogatta az Innovációs és Technológiai Minisztérium és a Balaton Fejlesztési Tanács.

FELADATUNK A JÖVŐ

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

BALATON
FEJLESZTÉSI TANÁCS

Imprint

Inspiring for Biodiversity (Inspiring4Biodiversity) is a project funded with support from the European Commission. The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use, which may be made of the information contained therein.

Project code: 2019-1-DE02-KA204-006510

Authors: Lake Balaton Development Coordination Agency (LBDCA)

Project Partners: Global Nature Fund, Global2000, Etna, Ekopolis and Peipsi

Contact:

Global Nature Fund (GNF)

Fritz-Reichle-Ring 4 ·
78315 Radolfzell, Germany
Phone: +49 7732 9995-80
www.globalnature.org

Lake Balaton Development Coordination Agency

Batthyány utca 1.
8600 Siófok, Hungary
Tel: +36-84-317-002
www.balatonregion.hu

Images: Lake Balaton Development Coordination Agency, Tihany Sport and Leisure Association

Legal Notice: This work by Inspiring for Biodiversity is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

